

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS
OF WIND MUSIC IN THE CONTEXT
OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE AND ABROAD
COUNTRIES

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Rivne State Humanitarian University
Department of wind and percussion instruments of RSHU**

**THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF WIND MUSIC
IN THE CONTEXT OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE
AND ABROAD COUNTRIES**

The collection of scientific works

Vol. 17

**Rivne
2025**

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ**

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

Збірник наукових праць

Випуск 17

**м. Рівне
2025**

УДК 780.8 : 780.64

I – 90

Збірник наукових праць зареєстровано Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення, рішення від 25.01.2024 № 183, Ідентифікатор медіа R30-02251.

Збірник наукових праць видається з 2006 року.

Друкується за ухвалою Вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 1 травня 2025 р.)

Редакційна колегія:

Цюлюпа С.Д. – заслужений діяч мистецтв України, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, **голова редакційної колегії;**

Палаженко О.П. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, **відповідальний секретар;**

Пьотр Лято – доктор мистецтвознавства, професор, м. Краків, Польща;

Карпак А.Я. – доктор мистецтвознавства, професор, м. Львів;

Качмарчик В.П. – доктор мистецтвознавства, професор, м. Київ;

Рада Славінська – доктор мистецтвознавства, професор, м. Пловдив, Болгарія;

Круль П.Ф. – доктор мистецтвознавства, професор, м. Івано-Франківськ;

Громченко В.В. – доктор мистецтвознавства, професор, м. Дніпро;

Сверлюк Я.В. – доктор педагогічних наук, професор, м. Рівне;

Вовк Р.А. – кандидат мистецтвознавства, професор, м. Київ;

Буркацький З.П. – кандидат мистецтвознавства, професор, м. Одеса;

Овчар О.П. – кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Харків;

Слупський В.В. – кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Київ;

Цюлюпа Н.Л. – кандидат педагогічних наук, доцент, м. Рівне;

Закопєць Л.М. – кандидат мистецтвознавства, професор, м. Львів.

Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя. Збірник наукових праць. Випуск 17 / Упорядник С.Д. Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2025. – 104 с.

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

У збірнику містяться результати наукових досліджень у жанрі духової музики, поєднані різні підходи дослідників до розкриття питань з історії виконавства на духових інструментах, створення духових оркестрів та перспективи їх розвитку, а також з методики викладання гри на духових інструментах.

Наукові статті висвітлюють корисну інформацію для викладачів, студентів, магістрантів, аспірантів та докторантів мистецьких закладів вищої освіти і широкого кола шанувальників жанру духової музики.

The collection contains the results of research in the genre of wind music, combines different approaches of researchers to disclose the issues of history performance on wind instruments, creation of brass bands and prospects for their development, as well as teaching the methodic of performance on musical instruments. Submitted problematics and scientific articles contain useful information for teachers, students, undergraduates, graduate students and doctoral students of art universities, as well as for a wide range of fans of the brass music genre.

УДК 780.8 : 780.64

**Збірник індексується в міжнародних науково-метричних базах
Google Scholar та Academic Resource Index Research Bib.**

*За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідають автори статей.
Погляди авторів можуть не збігатися з позицією редакційної колегії.*

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2025

© Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ, 2025

© Видавництво "Волинські обереги", 2025

З М І С Т

Історія та теорія музичного мистецтва

Вовк Р.А., Заболотний П.О. В'ячеслав Тихонов – життєвий та творчий портрет виконавця, педагога, корифея кларнета.....	7
Вар'янюк О.І. Творча постать Владислава Швеця – основоположника львівської школи гри на трубі	24
Цюлюпа С.Д., Остапчук Р.О. Формування виконавських традицій гри на трубі в контексті музичного життя Рівненщини	29
Слупський В.В. Камерні ансамблі мідних духових інструментів у творчості Жанны Юхимівни Колодуб на прикладі сюїти «Строкати картинки»	35
Сіончук О.В. Духові оркестри України в умовах війни: виклики, адаптація, перспективи	39
Трачук Л.Д. Творча діяльність випускників Тульчинського фахового коледжу культури на мистецькій ниві України.....	44
Пінчук Р.В. Загальна характеристика музичної та просвітницької діяльності магістрантів мистецьких закладів вищої освіти	49
Димченко С.С., Димченко К.С. Історія створення та розвитку конкурсу імені Людвіга Котлара в культурно-мистецькому просторі України.....	52

Педагогіка та методика духового виконавства

Закопець Л.М. Характерні особливості роботи над звуком в процесі початкового етапу навчання гри на гобої	61
Клевець К.О. Розвиток емоційного інтелекту здобувачів освіти з дисципліни «Спецінструмент».....	66
Сиротюк Д.М. Методологія формування чистоти інтонації у музикантів-духовиків у процесі навчання гри на духових інструментах	70
Яровий Ю.В. Концерт № 2 для тромбона з оркестром Л. Колодуба: інтерпретаційний дискурс.....	73
Закопець М.Л., Палаженко О.П. Загальна характеристика формування фахової компетентності виконавців-духовиків у Європейських закладах вищої освіти.....	77
Вишневська І.П. Специфіка роботи концертмейстера в класі духових інструментів.....	83
Пастушок Т.В. Педагогічні умови формування комунікативної культури диригента дитячого оркестрового колективу.....	87
Відомості про авторів	92
Презентація сучасних наукових, навчально-методичних та нотних видань духовиками України та зарубіжжя (2014-2025 роки)	94

4. Сулім Р.А. Композитор Жанна Колодуб : сторінки життя і творчості / Римма Сулім. – Суми : Еллада, 2017. – 620 с.
5. Сулім Р. А. «Музична академія – мій дім» (до ювілею Ж. Ю. Колодуб) / Сулім Р. А. // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : наук. журн. – 2009. – № 4 (5). – С. 190–202.
6. Черкашина-Губаренко М. Р. Творчі дебюти Жанны Колодуб : монографія / Марина Черкашина-Губаренко. – К., 1999. – 24 с.

УДК 78.07(342.78):785.12

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0003-1279-5787>

Сіончук О.В.,
м. Рівне

ДУХОВІ ОРКЕСТРИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ, АДАПТАЦІЯ, ПЕРСПЕКТИВИ

Анотація. В запропонованій статті автор розглядає основні виклики, з якими стикаються музичні колективи, зокрема, духові оркестри, аналізує вплив фінансових труднощів, кадрових втрат, обмеження щодо проведення концертної діяльності та репетицій, морально-психологічний стан оркестрантів. Окрему увагу приділено проблемам музичної освіти та її адаптації до умов воєнного стану. У статті наводяться конкретні приклади роботи оркестрів у кризовий період, окреслюються можливі шляхи подолання проблем, зокрема через державну підтримку, волонтерські ініціативи, популяризацію духової музики через ЗМІ, соціальні мережі та освітні проекти.

Ключові слова: духові оркестри, культура, війна, фінансування, благодійні концерти, музична освіта.

Annotation. In this article, the author examines the main challenges faced by musical groups, in particular, brass bands, analyses the impact of financial difficulties, staff losses, restrictions on concert activities and rehearsals, and the moral and psychological state of orchestra members. Special attention is paid to the problems of music education and its adaptation to martial law. The article provides specific examples of the work of orchestras during the crisis period, outlines possible ways to overcome the problems, in particular through government support, volunteer initiatives, and the promotion of brass music through the media, social networks, and educational projects. Analysing the challenges and prospects for the development of brass bands in times of war is important not only for musicians and the cultural sphere, but also for society as a whole, as it helps to preserve national identity, patriotic spirit and social unity.

Keywords: brass bands, culture, war, funding, charity concerts, music education.

Актуальність дослідження. Дослідження проблем функціонування духових оркестрів в Україні під час повномасштабної війни є надзвичайно актуальним з кількох причин. По-перше, духові оркестри відіграють важливу роль у збереженні національної культури, підтримці морального духу суспільства та військовослужбовців. У кризові часи мистецтво набуває особливого значення як засіб емоційної підтримки та консолідації населення.

По-друге, війна суттєво вплинула на діяльність музичних колективів: багато музикантів були мобілізовані або змушені евакуюватися, фінансування культури значно скоротилося, а концертна діяльність обмежена або переформатована. У зв'язку з цим постає необхідність пошуку нових моделей функціонування та адаптації духових оркестрів до сучасних реалій.

По-третє, дослідження може допомогти розробити ефективні стратегії збереження та розвитку духових оркестрів у період війни та після її завершення. Це включає як підтримку з боку держави та громадських організацій, так і використання сучасних цифрових технологій для популяризації музичного мистецтва.

Таким чином, аналіз викликів і перспектив розвитку духових оркестрів в умовах війни є важливим не лише для музикантів і культурної сфери, а й для суспільства загалом, оскільки сприяє збереженню національної ідентичності, патріотичного духу та соціальної єдності.

Метою статті є аналіз проблем, з якими стикаються духові оркестри в Україні в умовах повномасштабної війни, а також визначення можливих шляхів їх подолання. Дослідження спрямоване на виявлення ключових викликів у функціонуванні оркестрів, зокрема фінансових, кадрових та організаційних труднощів, а також на оцінку їхньої ролі у підтримці морального духу суспільства та військових.

Стаття також має на меті розглянути адаптаційні механізми, які дозволяють духовим оркестрам продовжувати свою діяльність у кризових умовах. Важливим аспектом дослідження є обґрунтування необхідності підтримки музичних колективів як важливого елементу культурного та національного відродження в Україні.

Виклад основного матеріалу. Культура та мистецтво є не лише об'єднуючим чинником, що формує та підтримує національну ідентичність наших громадян, але й засобами, за допомогою яких Україна звертається до світової спільноти, демонструє наші надбання та привертає увагу до трагічних проблем, викликаних повномасштабною війною росії проти нашої держави. «Культура – не тільки основа української ідентичності, культура – це сильний символ нашої незламності. Культура – це простір ниток, які зшивають українське суспільство зсередини країни із закордонними українцями та європейською спільнотою. Культура – це простір, у якому ми боремося за справедливий мир, імплементацію Формули миру, збройну та фінансову підтримку. Український дух виражений у культурі – це наша м'яка сила, що розповідає про нас та просуває наше бачення західних цінностей світової громадськості... У час війни культура виступає як символ незламності народу, а після перемоги стане основою для відновлення та розвитку», – зазначав міністр культури та стратегічних комунікацій Микола Точицький у вітальному слові перед учасниками культурної платформи «Україна відкрита світу» 13 вересня 2024 року [4].

Важливу роль у збагаченні музичної спадщини та збереженні національних традицій відіграють духові оркестри. Саме оркестрова музика найреалістичніше передає емоції, почуття та настрої воїнів, підіймає їх бойовничий дух, спонукає до дії. Сьогодні у суспільстві музичні вподобання відіграють важливу роль у формуванні ціннісних орієнтацій сучасного цивільного українця та військово-службовця. Музика у військовому середовищі з початком війни 2014 року утворила «стержень», навколо якого формуються інтереси, спільні ідеї та мрії воїнів, які знаходилися та знаходяться на війні.

Проте, останніми роками цей жанр стикається з низкою проблем, які загрожують його подальшому розвитку, функціонуванню та популяризації.

1. Недостатнє фінансування та матеріальне забезпечення.

Багато духових оркестрів, особливо у малих містах та сільській місцевості, мають обмежений бюджет, що ускладнює придбання якісних інструментів, ремонт та оновлення обладнання. Крім того, не вистачає коштів на сценічний одяг, нотний матеріал та проведення гастролей. Основними причинами цієї ситуації є :

- Перерозподіл бюджету – через військові дії основний фінансовий ресурс спрямовується на оборону, гуманітарні потреби та підтримку критичної інфраструктури.

- Скорочення державних програм – у багатьох містах відбулися урізання витрат на культуру, включно з фінансуванням оркестрів.

- Зменшення спонсорської підтримки – бізнес, який раніше підтримував музичні колективи, тепер зосереджений на волонтерстві, допомозі військовим і відновленні економіки.

- Обмеження концертної діяльності – через війну багато заходів було скасовано або перенесено, що призвело до скорочення доходів від виступів.

2. Евакуація та міграція музикантів, їх участь в ЗСУ.

Багато професійних музикантів та викладачів змушені були виїхати за кордон або переїхати в безпечніші регіони, що призводить до втрати цілісності оркестрів і духових колективів. Відсутність стабільного складу оркестру ускладнює проведення репетицій і виступів.

Непоправною втратою для багатьох духових оркестрів стала загибель, або ж полон учасників колективів. Для музичної спільноти України одним з найважливіших завдань зараз стоїть визволення військових музикантів, які утримуються в російському полоні з весни 2022 року разом із оборонцями Маріуполя. Від початку повномасштабної війни у Маріуполі діяло три оркестри: 12-ї бригади Національної Гвардії України, 36-ї бригади Військово-морських сил та 56-ї бригади Збройних Сил України.

Під час руйнування і поступової окупації міста російською армією оркестранти разом із українськими захисниками перебували на форпостах оборони Маріуполя – на заводі Ілліча та Азовсталі, звідки і змушені були вийти в полон протягом квітня-травня 2022 року. До сьогодні їхнє місце перебування і статус залишаються невідомими, хоча згідно з міжнародним гуманітарним правом, музиканти військових оркестрів як військовослужбовці-некомбатанти повинні бути звільненими росією з полону без будь-яких умов. Однак, країна-агресор, вкотре порушуючи закони ведення війни і норми поводження з військовополоненими, незаконно утримує українських музикантів у тюрмах та піддає їх тортурам. За два роки з 27-ми музикантів з російських тюрем в Україну повернули трьох, одного з них – мертвим [5].

3. Труднощі з організацією виступів.

– Обмеження безпеки: Через загрозу ракетних ударів чи повітряних тривог багато концертів скасовуються або переносяться.

– Місця для виступів: Чимало концертних залів, будинків культури та інших майданчиків були пошкоджені або зруйновані.

В Україні пошкоджені або зруйновані через повномасштабне російське вторгнення 2109 закладів культури без урахування пам'яток культурної спадщини. Із них майже 18%, а це 368 – знищені. Найбільше втрат і збитків культурна інфраструктура зазнала у Донецькій, Харківській, Херсонській, Київській, Миколаївській, Запорізькій та Луганській областях.

Майже половина від загальної кількості пошкоджених установ – це клубні заклади – 1018; заклади мистецької освіти – 163; театри, кінотеатри та філармонії – 38.

Клубні заклади, бібліотеки, музеї, філармонії, театри порушоновані у 297 громадах Вінницької (3,2%), Дніпропетровської (20%), Донецької (87%), Житомирської (17%), Закарпатської (2%), Запорізької (40,3%), Кіровоградської (2%), Київської (27,1%), Луганської (46,2%), Львівської (5,5%), Миколаївської (44,2%), Одеської (9,9%), Полтавської (4%), Сумської (62,7%), Харківської (58,9%), Херсонської (43%), Хмельницької (17%), Черкаської (6,1%), Чернігівської (49%) областей та у Києві.

Точну кількість зруйнованих чи пошкоджених закладів культури у Луганській, Запорізькій, Донецькій та Херсонській областях визначити неможливо через тимчасову окупацію частини території регіонів та бойові дії [6].

4. Проблеми з рекрутуванням до оркестрів.

Чимало музикантів призвано до лав ЗСУ чи тероборони, через що в оркестрах бракує виконавців. Заміна досвідчених музикантів на менш підготовлених учасників створює дисбаланс у звучанні.

5. Психологічні та емоційні виклики.

Для музикантів важливо не лише фізично, а й психологічно бути в змозі грати. Війна викликає стрес, емоційне вигорання та втрату мотивації. Тематика творів може здаватися недоречною в умовах війни, що спонукає музикантів до пошуку нових, більш актуальних репертуарів.

Тому оркестрантам необхідно пам'ятати, що музика – це не лише переключення та відпочинок, це також і терапія мистецтвом, для збереження нашого психічного здоров'я вкрай важливо, аби ми без самокритики та засудження дозволяли собі як горювати, так і радіти. Для того, щоби люди могли не лише виживати, але й жити, їм потрібно свідомо «докачувати» свої внутрішні емоційні контейнери усім, що приносить радість і задоволення, і при тому не несе шкоди та не суперечить закону. Суттєво також те, що максимально ефективно на людей впливає саме жива музика.

6. Виклики в освіті для студентів-духовиків.

Викладання гри на духових інструментах в Україні під час війни стикається з рядом серйозних викликів, які впливають як на викладачів, так і на учнів. Ось основні труднощі:

– Фізичний доступ до навчальних закладів: через обстріли та руйнування багато музичних шкіл, коледжів, університетів та консерваторій пошкоджені або змушені працювати дистанційно; вимушене переміщення учнів, студентів та викладачів (як в межах країни, так і за кордон) ускладнює навчальний процес.

– Нemoжливiсть повноцiнного дистанцiйного навчання: для духовикiв важливi якiсть звуку, дихальна технiка та робота з резонансом, що неможливо повноцiнно оцiнити через вiдеозв'язок; вiдсутнiсть якiсного обладнання в учнiв та студентiв: не всi мають гарнi мiкрофони та стабiльний iнтернет.

В одному з інтерв'ю ректор Київської муніципальної академії музики Олександр Злотник розповів, що хоча в будівлях академії є укриття, в які студенти і викладачі спускаються під час повітряної тривоги, все ж навчання відбувається в змішаному форматі – офлайн та онлайн. Через те, що в онлайн режимі дуже важко навчати творчості, тому музичні уроки студенти намагаються відвідувати очно. «Студенти, які хочуть, вони приходять, і я читаю лекції. Одна частина сидить тут за столом, а інші – в комп'ютері. Це дуже незручно. Розумієте, коли я бачу очі дітей, очі студентів, я розумію – розуміють вони мене чи ні. Я можу поставити запитання, вони можуть мені відповісти, я відчуваю їхню енергетику. В комп'ютері це неможливо. Крім того, музика – це ж не чиста арифметика, математика. Треба багато займатися. Інструмент повинен бути та повинен грати мінімум чотири-п'ять годин щоденно, якщо ти хочеш мати якийсь результат. В жодній професії немає, щоб якомусь окремому предмету кожного дня віддавали стільки часу. А у нас так», – зазначив ректор. Та, попри всі виклики, в закладі діє духовий оркестр, а нещодавно на базі академії відкрили ще й джаз-клуб «43» [2].

– Проблеми з інструментами та витратними матеріалами: духові інструменти вимагають догляду, якісних мундштуків, тростин, мастил, що стало складніше через проблеми з постачанням; деякі студенти втратили інструменти під час евакуації або не мають змоги їх ремонтувати.

– Фінансові труднощі: родини учнів часто не мають коштів на приватні уроки, покупку або оренду інструментів; державне фінансування музичних шкіл та оркестрів скоротилося.

– Безпекові обмеження: уроки можуть перериватися через повітряні тривоги; неможливість репетицій у великих ансамблях, адже це потребує спеціальних акустичних приміщень; відсутність регулярних занять і виступів призводить до зниження професійного рівня виконавців.

– Психологічний стан учнів і викладачів: постійний стрес, страх та вимушена адаптація до нових умов знижують мотивацію до навчання; деякі талановиті учні були змушені кинути заняття через виїзд або зміну життєвих пріоритетів.

– Відтік кадрів: викладачі виїжджають за кордон або переходять на іншу діяльність через економічні труднощі. Ще однією серйозною проблемою є брак молодих фахівців. Випускники музичних училищ та консерваторій не завжди зацікавлені у роботі в духових оркестрах через низькі заробітні плати та відсутність перспектив кар'єрного зростання. Відповідно, спостерігається старіння колективів та зменшення кількості професійних оркестрів.

Підтвердженням цього є слова директора Луцької музичної школи №2 Павлика І.М. «Проблема в нестачі молодих спеціалістів, а не приходять вони, тому що низькі зарплати, звичайно, їх можна зрозуміти, в кожного є сім'я. А коли ти приходиш у школу, класу в тебе немає, тобто учнів за один рік не набереш багато, категорії теж немає, і виступи немає, відповідно, зарплата буде низька. Ми можемо утримати їх лише таким чином – пообіцяти, що через кілька років у них все це буде. А наші випускники, які вже закінчили коледж, знаходять роботу у великих містах, одиниці повертаються працювати в школу. Проблема ще й у тому, що фактично у нас немає чоловічого викладацького складу, які вчили дітей грати в основному на духових інструментах. Частину забрали в армію, частина роз'їхалася, і у нас на сьогодні залишилося троє чоловіків, яких ми будемо пробувати бронювати», – розмірковує Павлик І.М. [3].

Незважаючи на виклики і труднощі, з якими стикнулися педагоги – музиканти та здобувачі освіти, все ще існують можливості для навчання та розвитку. Неурядові організації, гуманітарні установи, міжнародні агенції та місцеві громади часто об'єднуються для надання освітньої підтримки тим, хто постраждав від війни, хоча це є складним завданням, що вимагає багатогранного підходу, пріоритетної уваги та інвестування у відновлення і зміцнення системи освіти [1; 25].

7. Зміна функції духової музики.

Духова музика все частіше виконує роль підтримки морального духу як військових, так і цивільних. Наприклад, виступи на благодійних концертах чи заходах для підняття настрою та єдності громади, а також для збору коштів на допомогу армії, – на жаль, це змінює їхню традиційну концертну діяльність.

Замість звичних концертів духові оркестри все частіше беруть участь у заходах, присвячених вшануванню загиблих, благодійних акціях чи військових парадах. Це звужує їхню функціональну різноманітність.

Виконавцям доводиться змінювати репертуар, адже традиційні теми часто не відповідають духу часу. У фокусі – патріотичний репертуар, який має сильний вплив, але водночас звужує стилістичну різноманітність. Виникає потреба у створенні нових творів, які б рефлексували на тему війни, героїзму та надії. Духова музика все частіше стає засобом вираження протесту та відображення сучасних подій, нерідко акцент ставиться на мобільних, вуличних виступах, що вимагає адаптації композиційного підходу та репертуару.

8. Розрив культурних зв'язків

Війна спричинила ізоляцію деяких музичних колективів, особливо в регіонах, що зазнали окупації або постійних обстрілів. Це ускладнює спілкування та обмін досвідом із колегами в Україні й за кордоном. Скасування міжнародних гастролей та участі в фестивалях обмежує можливості для популяризації української духової музики за кордоном.

9. Зниження престижу професії.

Війна впливає на сприйняття творчих професій. Молодь частіше обирає практичні спеціальності, вважаючи мистецтво менш пріоритетним у таких умовах. Внаслідок цього кількість учнів у музичних школах та духових класах зменшується, що ставить під загрозу спадковість традицій.

Відсутність державних програм розвитку та підтримки призводить до зниження мотивації музикантів та диригентів.

10. Брак нотних матеріалів і літератури.

Знищення бібліотек, архівів та видавництв у постраждалих регіонах призвело до втрати нотної літератури, зокрема унікальних творів для духових інструментів.

Видавництва, які працювали над створенням репертуару для оркестрів, також стикаються з труднощами у випуску нових партитур.

11. Деградація акустичного середовища.

Бойові дії впливають на акустику простору, руйнуються концертні зали, які забезпечували необхідний рівень звуку для оркестрів:

- деякі студії звукозапису та продакшн-центри постраждали від обстрілів.
- евакуація обладнання потребує значних ресурсів.
- виконання творів у тимчасових або невідповідних умовах (наприклад, у бомбосховищах чи на вулиці) позбавляє музику повноцінного звучання.

Висновки. Отже, для покращення ситуації та вирішення проблем функціонування духових оркестрів в Україні в сучасних умовах, вважаємо за необхідне:

- збільшення державного фінансування на підтримку духових оркестрів та забезпечення їх необхідним обладнанням;
- розробка програм популяризації духової музики через ЗМІ, соціальні мережі та освітні проекти;
- залучення молоді до духових оркестрів через створення конкурсів, фестивалів та грантових програм;
- підтримка музичних навчальних закладів, що готують фахівців для духових оркестрів;
- покращення умов праці для музикантів та диригентів, що допоможе зберегти професійний рівень оркестрів.

Попри всі ці проблеми, духові оркестри в Україні залишаються важливою складовою культурного спротиву та національної ідентичності. Зараз вони не лише зберігають традиції, а й адаптуються до нових умов, стаючи символом єдності та стійкості. Духова музика залишається важливим елементом патріотичного духу та культурної спадщини країни.

Список використаної літератури

1. Азізов Т. Н Орлова О. М. Вплив війни на навчальні заклади та можливості навчання // Освітній процес в умовах війни та у повоєнний період: виклики, правила, перспективи : матеріали Всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 4 березня – 14 квітня 2024 року. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2024. С.25
2. Деякі студенти та викладачі пішли на фронт: [про навчання у Київській муніципальній академії музики під час війни розповів ректор Олександр Злотник]. URL: <https://kanalidim.tv/deyaki-studenty-ta-vykladachi-pishly-na-f/> (дата звернення 12.02.2025).
3. Крот Х. Музика, що виховує: директор Луцької музичної школи №2 про навчання, про натхнення та виклики війни // Волинські новини. 2025. 14 лютого.
4. Культура під час війни є символом незламності українського народу : [виступ М.Точицького на культурній платформі «Україна відкрита світу»]. URL:<https://www.google.com/search> (дата звернення 22.02.2025).
5. Новіцька Т. Повернули лише 3-ох, одного – мертвим. Два роки в полоні військові оркестри: що з ними відбувається? URL: <https://theclaquers.com/posts/12729>, (дата звернення 22.02.2025).
6. Понад 2100 закладів культури в Україні пошкоджені через повномасштабну війну. URL: <https://recovery.win/novyny/ponad-2100-obyektiv-zakladiv-kultury-v-ukrayini-poshkodzheni-cherez-povnomasshtabnu-vijnu> (дата звернення 10.03.2025).

Наукове видання

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

Збірник наукових праць

ВИПУСК 17

Редактор-упорядник
Степан Цюлюпа

Верстка
Віталій Власюк

Підписано до друку 28.05.2025 р. Формат 60х84 1/8. Папір офсет.
Гарнітура "Times". Друк цифр. Ум. друк. арк. 12,09. Наклад 100 пр. Зам. 40.
Видавництво "Волинські обереги".
33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;
e-mail: oberegi97@ukr.net
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.
Надруковано в друкарні видавництва "Волинські обереги".